

รายงานพิเศษ : การเข้าพบสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ในกัมพูชา
ร่วมกับคณะวิจัยจากสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
ในหัวข้อเรื่อง “พลวัตของเงินในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) และนัยต่อประเทศไทย”
ระหว่างวันที่ 25-29 พฤษภาคม 2557

ความเป็นมา

โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) เป็นความร่วมมือระหว่าง 6 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย สปป.ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมาร์ และจีน (เฉพาะมณฑลยูนนานและเขตปกครองตนเองชนชาติจ้วงกว่างซี) ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. 2535 ริเริ่มและให้การสนับสนุนหลักโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม การเกษตร การท่องเที่ยว พลังงาน รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือด้านเทคโนโลยียุทธศาสตร์การดำเนินงานของโครงการ GMS มุ่งเน้นการสร้างเส้นทางถนนเชื่อมโยง (Connectivity) การสร้างชุมชนที่มีความรู้สึกได้รับผิดชอบร่วมกัน (Community) และเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน (Competitiveness) ทางเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายสุดท้าย คือ ให้ประชาชนประมาณ 300 ล้านคนในภูมิภาคนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

บทบาทของเงินทั้งด้านการค้า การลงทุน และการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่ประเทศในกลุ่ม GMS เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับในกัมพูชารัฐบาลจีนได้ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบเงินกู้ยืมแก่รัฐบาลกัมพูชามากถึง 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปีเทียบเท่ากับเงินช่วยเหลือที่รัฐบาลกัมพูชาได้รับความช่วยเหลือจากนานาชาติในแต่ละปี โดยบทบาทด้านการลงทุนของเงินในกัมพูชาเน้นการพัฒนานิคมอุตสาหกรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ

เมื่อพิจารณาในกรณีของไทยซึ่งเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบเชิงยุทธศาสตร์ที่ตั้ง เนื่องจากตั้งอยู่ในศูนย์กลางความเชื่อมโยงในกลุ่ม GMS และมีความใกล้ชิดทางวัฒนธรรมกับประเทศสมาชิก GMS ประกอบกับกรอบความร่วมมือ GMS ยังมีความสำคัญต่อไทยในฐานะที่ทำให้ไทยต้องแสวงหาโอกาสด้านตลาด โดยการขยายตลาดส่งออกไปยังภูมิภาคนี้มากขึ้นเพื่อทดแทนตลาดหลักที่อำนาจซื้อลดลง นอกจากนี้ ผู้ประกอบการในประเทศกำลังประสบกับปัญหาขาดแคลนกำลังแรงงานและปัญหาค่าจ้างแรงงานขั้นต่ำที่สูงขึ้นแบบก้าวกระโดดส่งผลให้ต้องย้ายฐานการผลิตไปตั้งโรงงานในกลุ่มประเทศ GMS มากขึ้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนเป็นทั้งคู่ค้า คู่หุ้นส่วน และ/หรือ คู่แข่งด้านการค้าและการลงทุนในภูมิภาค GMS เช่นกัน ดังนั้น เพื่อประโยชน์ด้านการค้าระหว่างประเทศ การเงิน การคลัง การลงทุนและการพัฒนาของประเทศไทย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาวิเคราะห์พลวัตของเงิน เพื่อให้รู้เขา รู้เราและนำมาพิจารณาประกอบการจัดทำนโยบายส่งเสริมการค้าและการลงทุนของประเทศไทยในภูมิภาคนี้ต่อไป

สาระสำคัญจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆในกัมพูชา

❖ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งกลุ่มองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ออกเป็น 3 กลุ่มคือ

- 1) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนกัมพูชา ได้แก่ สภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชา(CDC), กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา, สำนักงานกฎหมาย SokSiphana (Zico Law members)
- 2) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจีนในกัมพูชา ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย, สำนักงานเศรษฐกิจและการพาณิชย์ สถานทูตจีน, หอการค้าจีนในกัมพูชา, เขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ และโรงงานไฟฟ้าSinohydro Kamchay
- 3) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนไทยในกัมพูชา ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงเทพมหานคร และสมาคมธุรกิจไทยในกัมพูชา

❖ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนกัมพูชา

หน่วยงานภาครัฐด้านการลงทุน Chea Vuthy , Deputy Secretary General จากสภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชา (CDC) ซึ่งดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนในกัมพูชา กล่าวว่า ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีบทบาทสำคัญมากในการลงทุนในประเทศกัมพูชา โดยเป็นประเทศที่มีมูลค่าการลงทุนในโครงการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 นับตั้งแต่ปี 2537 ถึงปัจจุบัน ด้วยมูลค่าเงินลงทุน 9,736 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (นอกเขตเศรษฐกิจพิเศษ) และมูลค่าเงินลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษตั้งแต่ปี 2549 ถึง 2556 เท่ากับ 625 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขณะที่ประเทศไทยมีมูลค่าการลงทุนรวมอยู่ในอันดับที่ 8 เท่ากับ 899 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

นอกจากนี้จีนยังมีส่วนสำคัญในการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของกัมพูชา เช่น การสร้างถนน สะพาน และการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ผ่านสัญญาสัมปทาน หรือเงินกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ เนื่องมาจากนโยบายของจีนที่ส่งเสริมให้เอกชนออกไปลงทุนในต่างประเทศ ในปัจจุบันแม้จะมีนักลงทุนจากญี่ปุ่นเข้ามาลงทุนจำนวนมากขึ้น แต่ส่วนมากจะเป็นการขยายฐานการผลิตมาจากประเทศใกล้เคียงในภูมิภาค เช่น ไทย และเวียดนาม ซึ่งเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรมที่แตกต่างกับประเทศจีน

หน่วยงานภาครัฐด้านการค้า Ho Sivyong, Deputy Director of Bilateral Trade Agreement กระทรวงพาณิชย์กัมพูชา กล่าวว่าจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญของกัมพูชา โดยข้อมูลจาก International Trade Center แสดงให้เห็นว่าในปี 2556 กัมพูชานำเข้าสินค้าจากประเทศจีนมากเป็นอันดับที่ 2 รองจากประเทศไทย (มูลค่า 4,256 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) โดยมีมูลค่าการนำเข้า 3,411 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งสินค้า

นำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ วัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมเสื้อผ้าและรองเท้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในโรงงาน อุตสาหกรรม ส่วนการส่งออกมีมูลค่า 361 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ไม้และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไม้ เสื้อผ้าและรองเท้าสำเร็จรูป ยางพารา อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและประมง

อุปสรรคในการทำการค้ากับประเทศจีน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานสินค้าแต่ละรายการ โดยเฉพาะสินค้าเกษตร ซึ่งมีความเฉพาะเจาะจง แม้สินค้าที่ผ่านการรับรองจาก สหรัฐฯ หรือ อียู ก็ยังต้องได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเฉพาะของประเทศจีน ส่งผลให้มีต้นทุนสูงขึ้นและใช้เวลามากขึ้น ส่วนการค้ากับประเทศไทยมีอุปสรรค เกี่ยวกับการกำหนดช่วงเวลาในการรับซื้อผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งเป็นนโยบายเพื่อปกป้องเกษตรกรภายในประเทศ เช่น ข้าวโพด ที่กำหนดให้รับซื้อได้ปีละ 3-4 เดือนเท่านั้น รวมถึงปัญหาทางด้านการเมืองและการทหารซึ่งมีการปิดด่านบ่อยครั้ง

ปัจจุบันกระทรวงพาณิชย์มีการปฏิรูปในหลายภาคส่วนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยมีการตั้ง หน่วยงานใหม่ เช่น Trade Support Service เพื่อให้บริการโดยเฉพาะเกี่ยวกับการนำเข้าส่งออก, International Trade Cooperation เพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ รวมถึงกำลังมีการพัฒนาระบบการขอเอกสารต่างๆ เช่น C/O ผ่านทางระบบออนไลน์ เนื่องจากในปัจจุบันจะต้องมาดำเนินการที่กระทรวงพาณิชย์ กรุงพนมเปญ หรือสำนักงาน SEZ เท่านั้น

หน่วยงานเอกชนด้านกฎหมาย Dr. Sok Siphana ที่ปรึกษารัฐบาลและสภาเพื่อการพัฒนาแห่งกัมพูชา และเจ้าของสำนักงานกฎหมาย Soksiphana & Associate ซึ่งเป็นสมาชิกของ ZICOlaw กล่าวถึงภาพรวมเกี่ยวกับพัฒนาการทางกฎหมายของกัมพูชาว่า พัฒนาการทางกฎหมายที่สำคัญของกัมพูชา ภายหลังจากการเปิดประเทศเมื่อปี พ.ศ. 2535 ก็คือการเข้าเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก WTO ในปี พ.ศ. 2547 โดยกัมพูชานับเป็นประเทศด้อยพัฒนาประเทศแรกที่สามารถเข้าเป็นสมาชิกของ WTO ได้สำเร็จ

หลังจากนั้น กัมพูชาได้พัฒนากฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับหลักการของ WTO ในหลายเรื่อง ยิ่งไปกว่านั้นการที่กัมพูชามีความต้องการการลงทุนจากต่างชาติจำนวนมากเพื่อเข้ามาพัฒนาประเทศ กัมพูชาจึงมีกฎหมายการคุ้มครองการลงทุนที่ค่อนข้างเสรีมากที่สุดประเทศหนึ่งในอาเซียน โดยเปิดโอกาสให้นักลงทุนชาวต่างชาติสามารถเป็นเจ้าของกิจการได้ 100% และไม่มี การควบคุมราคาสินค้าและบริการ โดยมองว่าการแข่งขันของบริษัทรายใหญ่จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศกัมพูชา

ปัจจุบันกัมพูชามุ่งเน้นที่จะพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีการปฏิรูปกฎหมายการคุ้มครองการลงทุน รวมถึงวิธีการปฏิบัติของหน่วยงานราชการต่างๆที่เกี่ยวข้องให้มีความ

ทันสมัยและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน กัมพูชาตั้งเป้าที่จะเป็นประเทศที่เชื่อมโยงฐานการผลิตกับไทย และเวียดนาม รวมถึงการเป็นศูนย์กลางการขนส่งในภูมิภาคอาเซียนโดยอาศัยที่ตั้งของประเทศที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของอาเซียน โดยนโยบายจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและเงินสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ในโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion: GMS) จะเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้กัมพูชาพัฒนาไปสู่จุดนั้นได้อย่างรวดเร็ว

❖ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจีนในกัมพูชา

หน่วยงานเอกชนด้านการเงิน Chen Chang Jiang CEO ของธนาคารแห่งประเทศไทยจีน (Bank of

China) สาขากรุงพนมเปญ กล่าวถึงภาพรวมการลงทุนของนักลงทุนจีนในกัมพูชาว่า มูลค่าการลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การก่อสร้างถนน การก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าพลังงานน้ำ 8 จาก 12 โรงในกัมพูชา รวมถึงโรงงานการรีไซเคิลและโรงงานอุตสาหกรรมอีกจำนวนหลายร้อยโรง นอกจากนี้ยังมีธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดเล็กในภาคของการท่องเที่ยวและบริการอีกจำนวนหนึ่ง

สำหรับการให้บริการของธนาคารแห่งประเทศไทยจีน สาขาพนมเปญนั้น ประกอบด้วยการให้บริการด้านการเงินทั่วไปทุกรูปแบบ การให้บริการเงินกู้แก่นักลงทุนจีนรวมถึงลูกค้าหรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของจีนอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับการค้าการลงทุนในประเทศกัมพูชา กฎระเบียบและสภาพแวดล้อม

ปัญหาที่นักลงทุนจากจีนพบในกัมพูชา คือ 1.เรื่องนโยบายรัฐบาลและกฎระเบียบของกัมพูชาที่ไม่ชัดเจนเปลี่ยนแปลงบ่อย เช่น มีการลงทุนของจีนในอุตสาหกรรมเหมืองแร่ แต่สุดท้ายไม่สามารถส่งออกได้ 2. ต้นทุนในการทำธุรกิจ เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าขนส่ง มีอัตราสูง และยังมีต้นทุนแฝงเกี่ยวกับการติดต่อกับหน่วยงานราชการที่ไม่สามารถประเมินได้

หน่วยงานเอกชนด้านการค้า Lin De Cong รองประธานหอการค้าจีนในกัมพูชา แสดงความคิดเห็นว่า การลงทุนหรือทำธุรกิจในประเทศไทยเริ่มถึงจุดอิ่มตัว นักลงทุนและนักธุรกิจจึงขยายกิจการมาที่กัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศที่กำลังเกิดใหม่และมีโอกาสอีกมาก

หอการค้าฯ มีการปรับปรุงรายชื่อสมาชิกในทุกๆปี รวมถึงประชาสัมพันธ์และแจ้งข่าวสารให้สมาชิกทราบเป็นรายสัปดาห์ ผ่านหนังสือพิมพ์ Phnom Penh Evening Post ฉบับภาษาจีนในกัมพูชา ปัจจุบันหอการค้าฯ มีสมาชิกมากกว่า 400 ราย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักลงทุนจาก กวางโจวที่มาลงทุนด้วยตัวเองโดยไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลจีน ปัญหาที่สมาชิกหอการค้าฯ พบในปัจจุบันคือ เรื่องค่าแรง และการประท้วงของคนงาน

หน่วยงานภาครัฐด้านการค้าและการลงทุน Song Xiaogua ที่ปรึกษาฝ่ายเศรษฐกิจและการพาณิชย์ สถานทูตจีน ให้สัมภาษณ์ว่า จีนมีนโยบายสนับสนุนให้นักลงทุนออกไปลงทุนในต่างประเทศ และสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันระหว่างอาเซียนและจีน ในเรื่องของการเชื่อมโยงการขนส่งทั้งทางบกและทางทะเล

นักลงทุนจีนที่มาประกอบธุรกิจในกัมพูชาแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล และมาด้วยตนเองเนื่องจากมองเห็นโอกาสในประเทศกัมพูชา นักลงทุนจีนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับตลาดอาเซียน และจะทำการศึกษาเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของการทำธุรกิจในแต่ละประเทศอาเซียนก่อนเข้ามาลงทุน โดยทั่วไปแล้วนักลงทุนจีนมองว่าข้อได้เปรียบและข้อดีของกัมพูชา คือ เสถียรภาพทางการเมืองที่มั่นคง ความเป็นมิตรของประชาชนกัมพูชา และต้นทุนค่าแรงที่ต่ำ มีลักษณะภูมิประเทศและอากาศใกล้เคียงกับประเทศไทยซึ่งคนจีนมีความคุ้นเคย

แม้ว่ากัมพูชาจะกำลังประสบปัญหาเรื่องของแรงงานประท้วงหยุดงาน ขอขึ้นค่าจ้าง แต่นักลงทุนจีนก็มองว่าเป็นเรื่องปกติในประเทศกำลังพัฒนา โดยสามารถปรับขึ้นค่าแรงให้ได้แบบค่อยเป็นค่อยไป ปัจจุบันมีนักลงทุนจีนที่ได้รับการส่งเสริมจาก CDC มากกว่า 500 โครงการซึ่งส่วนมากประสบความสำเร็จ ทั้งนี้รัฐบาลจีนได้ให้การสนับสนุนรัฐวิสาหกิจและเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทยและญี่ปุ่น พบว่าประเทศไทยมีการส่งเสริมสินค้าไทยในกัมพูชาได้ดี ในขณะที่ญี่ปุ่นกำลังเข้ามาลงทุนมากขึ้น แต่เป็นการจับกลุ่มตลาดชั้นสูงจึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อธุรกิจจากจีนมากนัก เนื่องจากเป็นคนละตลาดกัน

การลงทุนภาคเอกชน Roger Lu ผู้จัดการฝ่ายการตลาด เขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ (SSEZ) กล่าวว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษสีหนุวิลล์ เป็นหนึ่งในโครงการลงทุนขนาดใหญ่จากประเทศจีน โดยนับเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกัมพูชาคือ 1,113 เฮกตาร์ ซึ่งก่อสร้างด้วยเงินลงทุนกว่า 320 ล้านดอลลาร์

ดอลลาร์สหรัฐ โดยเป็นการร่วมทุนระหว่างเอกชนจีนและกัมพูชา เปิดดำเนินการเฟสแรกขนาด 528 เฮกตาร์ ตั้งแต่ปี 2009 มีจุดเด่นคือที่ตั้งซึ่งอยู่ห่างจากท่าเรือน้ำลึกแห่งเดียวของประเทศกัมพูชาเพียง 12 กม.

นอกจากนี้ภายในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร เช่น one stop service ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จากทุกหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนและดำเนินธุรกิจประจำอยู่เพื่อให้บริการ มีโรงแรมระดับ 3 ดาว จำนวน 20 ห้องสำหรับผู้บริหารที่มาเยี่ยมชมกิจการ มีร้านอาหาร ธนาคาร ตู้เอทีเอ็ม สถานีตำรวจ มีสำนักงานของบริษัท Logistic ให้บริการด้านการขนส่งสินค้า รวมทั้งมีการผลิตไฟฟ้าใช้เอง ขนาด 100 MW สามารถให้พลังงานได้ 7000 kw/h

ปัจจุบันมีบริษัทที่จดทะเบียนตั้งโรงงานในพื้นที่ทั้งหมด 56 บริษัท ประมาณร้อยละ 60 เป็นบริษัทจากประเทศจีน โดยมี 32 บริษัทที่ดำเนินการผลิตแล้ว ส่วนที่เหลืออยู่ระหว่างการก่อสร้าง มีการจ้างงานรวมประมาณ 10,000 คน ค่าจ้างเฉลี่ยของคนงานใน SSEZ เท่ากับ 130 USD (ไม่รวมค่าอาหารและค่าเดินทาง) ในอนาคตหากมีการขยายการลงทุนเต็มพื้นที่คาดว่าจะมีการจ้างงานรวม 80,000 คน

ค่าสาธารณูปโภคและค่าเช่าพื้นที่ใน SSEZ มีดังนี้

1. ค่าเช่าที่ดิน 2 ระยะคือ 50 ปี ราคา 30 USD/ตร.ม และ 20 ปี ราคา 26 USD/ตร.ม.
2. ค่าน้ำ 0.5 USD/ลบ.ม.
3. ค่าไฟฟ้า 0.24 USD/หน่วย

การลงทุนภาคเอกชน Guo Shu ผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารจัดการ Sinohydro Kamchay Hydroelectric Project Co., Ltd ให้ข้อมูลว่า โครงการ Kamchay Hydroelectric เป็นโครงการแบบ BOT ในต่างประเทศโครงการแรกที่ SINOHYDRO Corporation ให้การสนับสนุนเงินทุนจำนวน 280 ล้าน USD โดยได้รับสัมปทานจากรัฐบาลกัมพูชาจำนวน 44 ปี แบ่งเป็นการก่อสร้าง 4 ปี และการบริหาร 40 ปี ก่อนที่จะส่งมอบให้กับรัฐบาลฯ โดยเริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2007 และสามารถผลิตไฟฟ้าได้ตั้งแต่ปี 2011

โครงการนี้ได้รับอนุมัติจากกระทรวงพาณิชย์จีน แต่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามเมื่อเริ่มผลิตกระแสไฟฟ้าได้รัฐบาลจีนจึงเริ่มเข้ามามีส่วนร่วม ในช่วงที่ทำการก่อสร้างต้องใช้วิศวกรจากประเทศจีนจำนวน 200 คน และคนงานชาวกัมพูชา 2,000 คน

โรงไฟฟ้าแห่งนี้เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานน้ำขนาด 193 MW ตั้งอยู่ต้นแม่น้ำ Kamchay จังหวัดกัมปอต ห่างจากตัวเมือง 15 กม. และจากพนมเปญ 150 กม. ประกอบด้วยเขื่อนลึก 112 เมตร กว้าง 568 เมตร และเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้า 3 เครื่อง เครื่องละ 60 MW กับตัวเร่ง 1 เครื่อง 13 MW สามารถผลิตกระแสไฟฟ้าได้ 498 ล้าน KWH ต่อปี โดยช่วงหน้าฝนสามารถเดินเครื่องผลิตไฟฟ้า 3 เครื่อง พร้อมตัวเร่งได้พร้อมกัน 24 ชม./วัน ส่วนหน้าแล้งสามารถเดินเครื่องผลิตไฟฟ้าได้เพียง 1 เครื่อง 6-8 ชม./วัน

❖ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนไทยในกัมพูชา

หน่วยงานภาครัฐด้านการค้าและการลงทุน นางจිරันท์ วงษ์มงคล อัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายการพาณิชย์ สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ กล่าวถึงสถานการณ์การค้าและการลงทุนของไทยในกัมพูชาว่า ในปี 2556 การส่งออกของไทยมายังกัมพูชามีมูลค่า 4,256 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ร้อยละ 12.65 ขณะที่ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2557 การส่งออกของไทยมายังกัมพูชามีมูลค่า 1,550 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นร้อยละ 14 โดยมีปัจจัยมาจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของกัมพูชา ปริมาณการบริโภคที่เพิ่มขึ้นของประชาชน รวมถึงโครงการก่อสร้างจำนวนมากซึ่งทำให้มีการนำเข้าปูนซีเมนต์จากไทยเพิ่มขึ้นมากกว่า 1 ล้านตัน จึงมีการตั้งเป้าการขยายตัวทั้งปีไว้ที่ร้อยละ 20

การเข้ามาลงทุนในกิจการโรงแรม 5 ดาวเป็นครั้งแรกของประเทศญี่ปุ่นและสิงคโปร์ สะท้อนถึงความเชื่อมั่นที่มีต่อประเทศกัมพูชาอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีศูนย์การค้าขนาดใหญ่ AEON Mall จากประเทศญี่ปุ่นที่จะนำผู้ประกอบการจากไทยมาเข้าร่วมมากกว่า 10 ราย ก็จะส่งผลให้การค้าและการลงทุนของไทยในกัมพูชาขยายตัวตามไปด้วย

สำหรับการลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ของไทยที่ได้รับการส่งเสริมในกัมพูชานับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบัน มีมูลค่ารวม 899 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในลำดับที่ 8 แต่หากนับเฉพาะในปี 2556 ที่ผ่านมามีมูลค่าการลงทุนเท่ากับ 216 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในลำดับที่ 4

หน่วยงานภาคเอกชนด้านการค้าและการลงทุน นางกัญญาภัค เรียนเวช ประธานสมาคมธุรกิจไทยในกัมพูชา ให้ข้อมูลว่า สมาคมธุรกิจไทยในกัมพูชาจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2542 โดยในปัจจุบันมีสมาชิกรวม 83

ราย แบ่งเป็น 1. สมาชิกประเภทสามัญหรือบริษัทขนาดใหญ่ 42 บริษัท 2.สมาชิกประเภทสมทบหรือบริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กจำนวน 21 บริษัท และสมาชิกประเภทวิสามัญหรือบุคคลจำนวน 20 ราย

โดยสมาชิกของสมาคมฯ ประกอบด้วย บริษัทในหลายภาคธุรกิจ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงงาน ธนาคาร สื่อสาร โลจิสติกส์ เทรดดิ้ง สายการบิน และประกันภัย โดยมีทั้งธุรกิจที่ลงทุนโดยคนไทย 100% หรือร่วมทุนกับต่างชาติ รวมถึงธุรกิจต่างชาติที่มีคนไทยเป็นผู้บริหาร

แนวโน้มในปี 2557 คาดว่าจะมีคนไทยเข้ามาลงทุนและทำธุรกิจเพิ่มขึ้น โดยสังเกตจากจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นจากต้นปีมากกว่า 20 ราย และจำนวนนักธุรกิจที่ติดต่อขอข้อมูลเข้ามาผ่านทางสมาคมฯ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่าประเทศจีนมีบทบาทสำคัญอย่างมากทั้งในด้านการค้าและการลงทุนในประเทศกัมพูชา โดยเป็นประเทศที่กัมพูชานำเข้าสินค้ามากที่สุดเป็นอันดับที่ 2 และเป็นผู้ลงทุนอันดับที่ 1 ในประเทศกัมพูชา ซึ่งมีปัจจัยสำคัญมาจากนโยบายสนับสนุนการลงทุนในต่างประเทศของรัฐบาลจีน มุมมอง วิสัยทัศน์ของนักลงทุนที่มองเห็นศักยภาพและโอกาสในประเทศกัมพูชา ประกอบกับนโยบายเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศอย่างเสรีของกัมพูชา และการพัฒนาปรับปรุงระบบกฎหมาย ปฏิรูปการทำงานของภาครัฐ ให้เป็นสากลและเหมาะสมกับสถานการณ์

สำหรับประเทศไทยนั้นมูลค่าการค้ากับกัมพูชาเพิ่มขึ้นในทุกปี และมีมูลค่าการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างมากในปี 2556 ที่ผ่านมา เนื่องจากมีความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์ของประเทศกัมพูชาในมุมมองของนักลงทุนชาวไทยยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาลงทุน ดังนั้นควรมีการนำผลการศึกษาในครั้งนี้ไปเผยแพร่ทำความเข้าใจกับนักลงทุนไทย เพื่อปรับทัศนคติที่มีต่อกัมพูชา ซึ่งจะส่งผลให้มองเห็นโอกาสและมีแนวโน้มการลงทุนในกัมพูชาเพิ่มขึ้น

สุรเชษฐ์ มณีพงษ์
ศูนย์พัฒนาการค้าและธุรกิจไทยในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ กรุงพนมเปญ
มิถุนายน 2557